

Winterkoudeonderzoek
2014/2015
Rapportage Den Haag

GGD Haaglanden
Dienst Onderwijs, Cultuur en Welzijn
Afdeling Epidemiologie
E-mail: renske.gilissen@ggdhaaglanden.nl

Den Haag, maart 2015

SAMENVATING	5
IN:LEIDING	6
METHODE	8
RESULTATEN	9
1. Aantal personen dat gebruik maakt van de (winter)opvang	9
2. Kenmerken van de personen	10
Demografische kenmerken	10
'Haagse kenmerken'	13
Slapen op straat	14
Verblijfplaats als de winterregeling niet van kracht is	14
Duur dakloosheid	16
Aanleiding dakloosheid	16
Aanvullende problematiek	17
3. Personen die wel versus geen zorgpas hebben van het CCP	21
BIJLAGE 1 Vragenlijst Winterkoudeonderzoek 2014/2015	23
BIJLAGE 2 Afkortingen en begrippen	31

SAMENVATTING VAN BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

In de winter van 2014/2015 was er gedurende drie perioden een winterregeling van kracht, in totaal 22 dagen. In de Haagde (winter)opvangvoorzieningen sliepen gemiddeld 159 personen per nacht, op de drukste dag 184. De capaciteit gedurende de winterregeling is voldoende.

De bezoekers van de (winter)opvangvoorzieningen zijn, net als voorgaande jaren, vooral mannen (83%) met een gemiddelde leeftijd van 39 jaar. De mensen hebben in het algemeen een wisselende verblijfplaats.

Vergeleken met vorige keren dat het winterkoudeonderzoek is gedaan in Den Haag, zijn er nu:

- Meer deelnemers Nederlands en meer deelnemers afkomstig van buiten de EU
- Minder deelnemers afkomstig uit de nieuwe EU lidstaten
- Meer mensen in beeld bij het CCP
- Minder mensen die op straat slapen
- Meer mensen met (hoge) schulden
- Meer mensen die (dagelijks) cannabis gebruiken

De helft van de deelnemers heeft in de enquête aangegeven het afgelopen jaar voor het eerst dakloos te zijn geraakt. De verdeling 50% recent / 50% niet-recent daklozen is gelijk aan voorgaande jaren en geeft een indicatie voor een goede doorstroom.

INLEIDING

22 Januari 2015 is in de vier grote steden (G4: Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht) en Delft het Winterkoudeonderzoek uitgevoerd. Het was de derde keer dat de G4 het onderzoek gezamenlijk, op de zelfde wijze en op dezelfde dag, heeft uitgevoerd. Het Winterkoudeonderzoek geeft inzicht in de kenmerken en problematiek van de groep feitelijk daklozen¹. De winter biedt bij uitstek de gelegenheid voor dit onderzoek, omdat het dan bij de opvangvoorzieningen een stuk drukker is en er ook mensen komen die normaal gesproken buiten slapen.

De winterregeling gaat van start bij langdurige kou, of als men vanwege het weer ontoelaatbare gezondheidsrisico's voor daklozen verwacht. Tijdens de winterregeling worden de nachtopvangvoorzieningen kosteloos opengesteld voor alle daklozen. De toeloop is daardoor groter. Men hoeft zich niet te legitimeren, waardoor ook degenen die geen regiobinding hebben er kunnen overnachten. In Den Haag beslist het CCP/GGD Veldregie, in overleg met de andere grote steden, over het in laten gaan en beëindigen van de winterregeling.

Gedurende de winterregeling wordt het aantal plekken in de nachtopvangvoorzieningen uitgebreid. Den Haag telt vier locaties met reguliere nachtopvang: Het Passantenverblijf (PV) van de Kessler Stichting (reguliere capaciteit: 80), Vast&Verder, een voorziening van het Leger des Heils aan de Binckhorstlaan voor jongens (reguliere capaciteit: 5) en aan de Breughelstraat voor meisjes (reguliere capaciteit: 5), en een voorziening van het Leger des Heils voor Midden- en Oost Europeanen (reguliere capaciteit: 10). Gedurende de winterregeling is het Passantenverblijf van de Kessler Stichting uitgebreid van 80 naar 95 bedden. De winteropvang aan de Zilverstraat heeft een capaciteit van 125 bedden.

Het doel van het Winterkoudeonderzoek is om zicht te krijgen op de aard en omvang van de feitelijk daklozen. Het onderzoek wordt uitgevoerd aan het begin van de winterregeling. Dit wordt gedaan omdat de periode voor de winterregeling dan nog goed in het geheugen ligt. Deze Haagse rapportage geeft een beeld van de feitelijk daklozen in Den Haag.

¹ Feitelijk daklozen zijn mensen die niet beschikken over een eigen woonruimte en die voor een slaapplek gedurende de nacht ten minste 1 nacht waren aangewezen op: buiten slapen, ofwel overnachten in de open lucht en in overdekte openbare ruimten zoals portieken, fietsenstallingen, stations, winkelcentra of een auto, en/of binnen slapen in passantenverblijven van de maatschappelijke opvang, inclusief eendaagse opvang, en/of binnen slapen bij vrienden, kennissen of familie, zonder vooruitzichten op een slaapplek voor de daaropvolgende nacht. Bron: Wolf e.a. Op achterstand (2001).

Winterkoudeonderzoek 2014/2015: Rapportage Den Haag.

De doelstellingen:

Inzicht krijgen in:

- 1) Aantal personen dat gebruik maakt van de nacht- en winteropvang.
- 2) Kenmerken van de personen:
 - Demografische kenmerken: leeftijd, geslacht, nationaliteit.
 - 'Haagse kenmerken': Sinds wanneer in Den Haag, bekendheid met Centraal Coördinatiepunt, IDHEM en/of Barka.
 - Verblijfplaats als de winterregeling niet van kracht is.
 - Duur dakloosheid.
 - Aanleiding dakloosheid.
 - Aanvullende problematiek: inkomen, schulden, detentie, middelengebruik, zorggebruik, beoordeling van gezondheid.
- 3) Personen die normaal gesproken niet gebruik maken van de nachtopvang: de groep die geen zorgpas heeft van het CCP.

METHODE

Voor de inventarisatie van het aantal bezoekers van de nacht- en winteropvang is gebruik gemaakt van registratiegegevens aangeleverd door de uitvoerende organisaties Leger des Heils en Schroeder aan het Centraal Coördinatiepunt (CCP) van de GGD Haaglanden.

Om inzicht te krijgen in de kenmerken van de bezoekers zijn enquêtes afgenomen. De enquêtes zijn afgenomen op 22 Januari 2015, dit was dag vier van de tweede winterregeling in de winter van 2014/2015. De enquêtes zijn op dezelfde dag afgenomen als in Delft, Amsterdam, Utrecht en Rotterdam.

De enquêtes zijn afgenomen door collega's van de GGD Haaglanden, de gemeente Den Haag en vrijwilligers van Stichting IDHEM. De mate van ervaring van de interviewers varieerde. Voorafgaand aan de afname heeft een instructiebijeenkomst plaatsgevonden. De afname was mondeling, aan een tafel of aan de bar van de gemeenschapsruimte. Hierbij is geprobeerd zo veel mogelijk apart te zitten van de andere bezoekers.

De afname van een enquête duurde ongeveer 15 minuten. Zie Bijlage I voor de vragen die zijn gesteld. Bij mensen die geen Nederlands spraken, maar wel Engels, zijn de vragen in het Engels gesteld. Bij Poolssprekende mensen zijn de enquêtes afgenomen door de Poolse vrijwilligers. In een enkel geval is één van de andere bezoekers gevraagd of hij of zij wilde tolken.

Aan de bezoekers van de nacht- en winteropvang is gevraagd of zij wilden deelnemen aan het onderzoek. In de introductie werd vermeld dat de deelname vrijwillig was. Als iemand niet kon of wilde meewerken aan het onderzoek was dat uiteraard prima. Als iemand wilde meewerken, maar één of enkele vragen niet wilde beantwoorden, zijn de vragen overgeslagen. Deelname was vrijwillig, niets was verplicht. Als dank voor de informatie kreeg elke deelnemer 5 Euro.

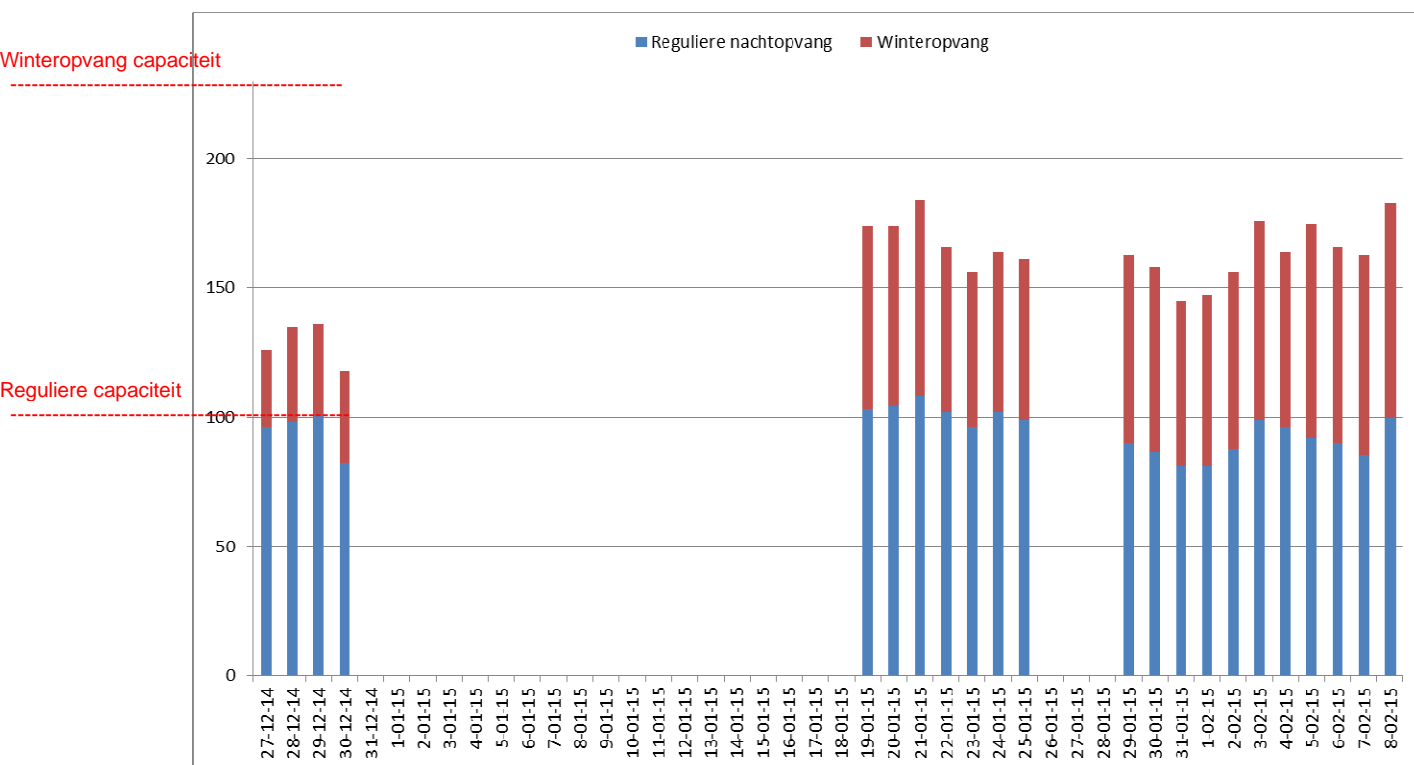
De gegevens zijn geanonimiseerd verwerkt en zijn alleen voor het Winterkoudeonderzoek gebruikt.

RESULTATEN

1. Aantal personen dat gebruik maakt van de (winter)opvang

In de winter van 2014/2015 was er gedurende drie perioden een winterregeling van kracht, in totaal 22 dagen.

In Figuur 1 staat de bezetting van de nacht- en winteropvang tijdens de drie openstellingen van de winterregeling van het seizoen 2014/2015.

Figuur 1. Aantal bezoekers per nacht tijdens de winteropenstellingen van de winter 2014/2015, Den Haag

De bezetting per nacht was gemiddeld 159 personen. Het aantal personen neemt over het algemeen toe met elke openstelling en naarmate een openstelling langer duurt. De drukste dag, met 184 bezoekers, was woensdag 21 januari 2015. De capaciteit (235 bedden) was ruim voldoende.

2. Kenmerken van de personen

Op 22 januari 2015 zijn in Den Haag in totaal bij 95 personen in de (winter)opvang enquêtes afgenomen. Op die dag waren er tijdens de afname van de enquête (van 19:00 tot ± 21:30 uur) in totaal 139 bezoekers in de voorzieningen aanwezig. De respons is 68% (Tabel 1), iets hoger dan vorige keren dat het winterkoudeonderzoek is gedaan (65% in 2011/2012, 56% in 2010/2011).

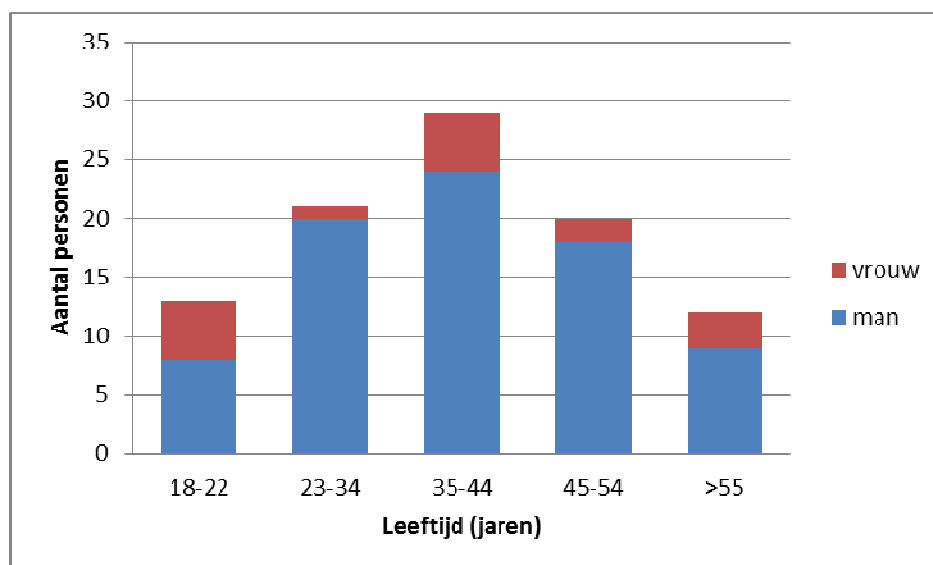
Tabel 1. Respons per locatie. Winterkoudeonderzoek 2014/2015, Den Haag.

Voorziening	Capaciteit	Bezetting op 22-1-'15	Totaal aanwezig ttv enquête	Aantal afgenomen enquêtes	Respons
Winteropvang Zilverstraat	125	64	41	34	83%
PV Kessler Stichting	95	89	86	49	57%
Vast&Verder Binckhorstlaan	5	8	6	6	100%
Vast&Verder Brueghelstraat	5	5	5	5	100%
Leger des Heils Moe-landers	10	2	1	1	100%
Totaal	240	168	139	95	68%

Demografische kenmerken

Leeftijd en geslacht

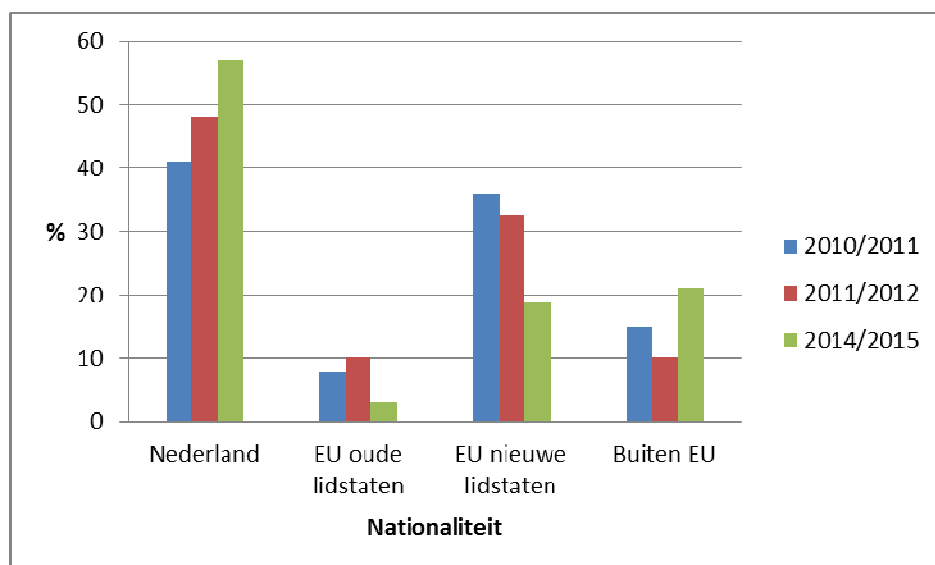
Van alle deelnemers is 83% man. Dit percentage is vergelijkbaar met 2011/2012 (85% man) en 2010/2011 (87% man). Gemiddeld zijn de deelnemers 39 jaar. De jongste is 18 jaar en de oudste is 72 jaar. De meeste deelnemers hebben een leeftijd van 35 tot en met 44 jaar (Figuur 2). In de winter van 2010/2011 was de gemiddelde leeftijd ook 39 jaar, in 2011/2012 lag de gemiddelde leeftijd met 42 jaar iets hoger

Figuur 2. Aantal bezoekers naar leeftijd en geslacht (N=95). Winterkoudeonderzoek 2014/2015, Den Haag.

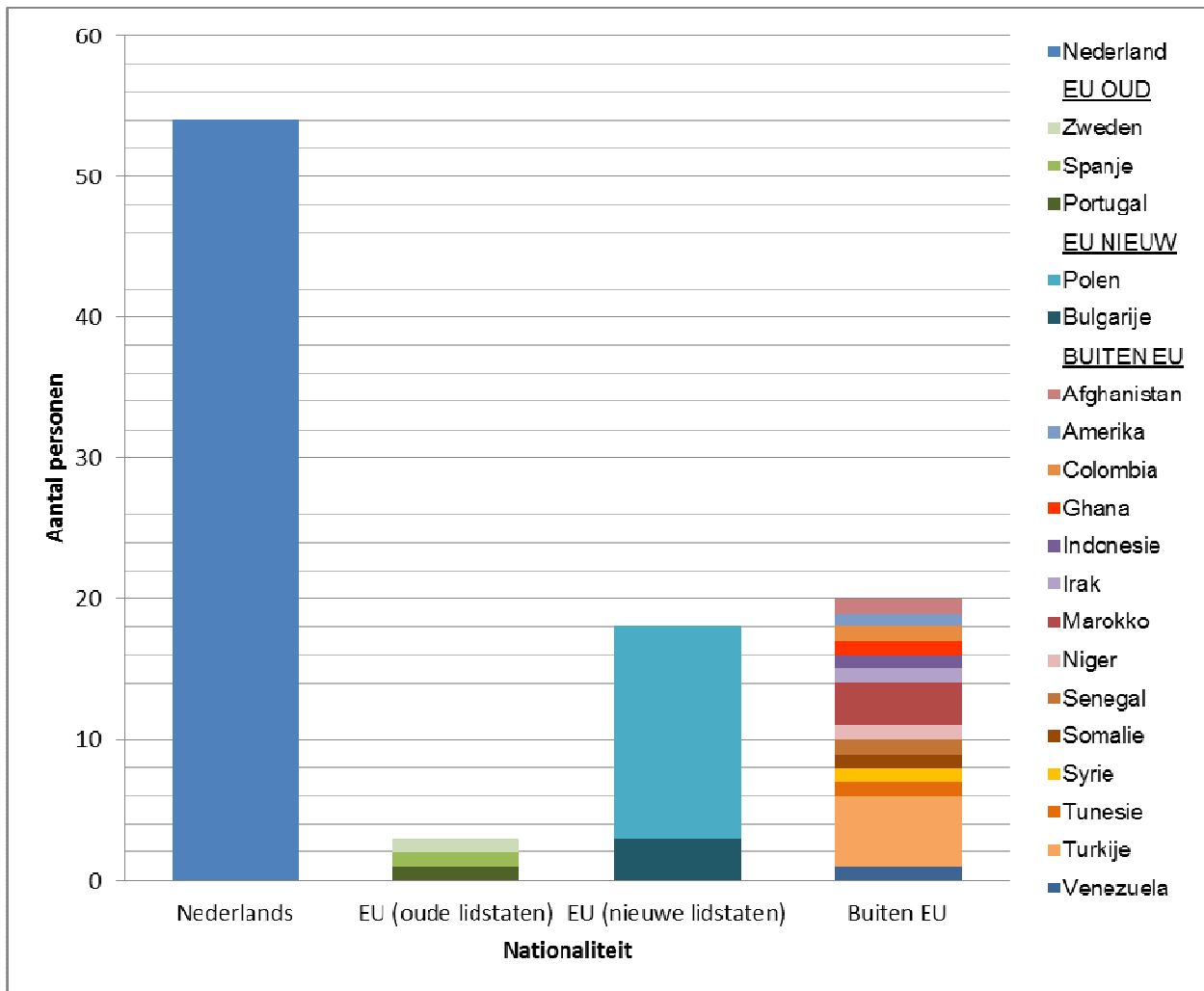
Nationaliteit

In totaal zijn door de 95 deelnemers 21 verschillende nationaliteiten aangegeven. Het merendeel is Nederlands (57%). Vergeleken met de vorige keren dat het Winterkoudeonderzoek in Den Haag is gedaan, zijn er nu meer deelnemers Nederlands en meer deelnemers afkomstig van buiten de EU (Figuur 3). Minder deelnemers komen nu uit de nieuwe lidstaten van de EU (MOE-landen: Nu 19% tov 33% in 2011/2012 en 36% in 2010/2011).

Figuur 3. Percentage bezoekers naar nationaliteit per Winterkoudeonderzoek, Den Haag.

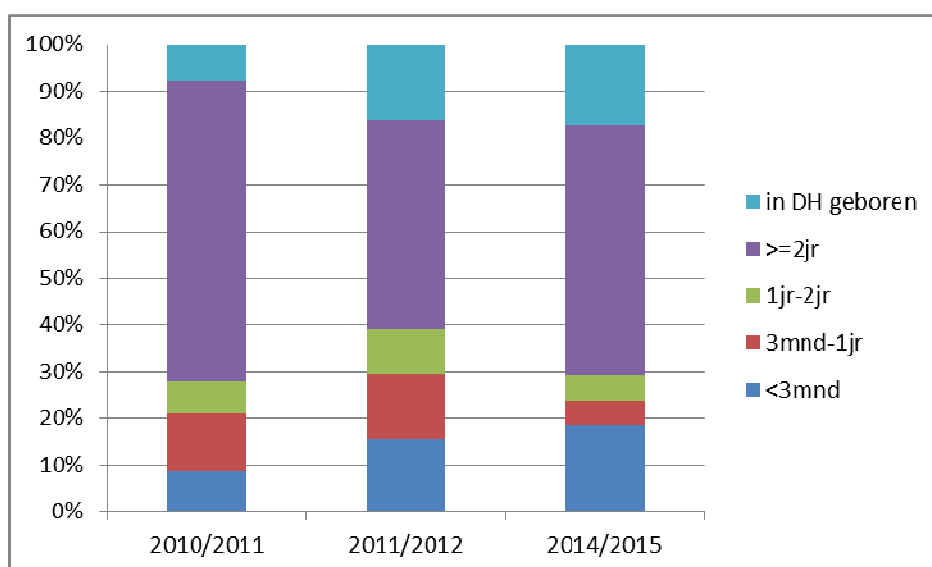
De mensen afkomstig van de EU nieuwe lidstaten komen vooral uit Polen. De mensen afkomstig van buiten de EU komen uit diverse landen, zie Figuur 4. Van deze 20 mensen hebben 3 mensen (afkomstig uit Turkije en Colombia) aangegeven geen verblijfsvergunning te hebben, 13 mensen hebben wel een verblijfsvergunning, en bij 4 is het onbekend (niet ingevuld).

Figuur4. Aantal bezoekers naar nationaliteit (N=95). Winterkoudeonderzoek 2014/2015, Den Haag.

“Haagse kenmerken”

Een kwart van de deelnemers is in het afgelopen jaar naar Den Haag gekomen (Figuur 5). Dat is vergelijkbaar met voorgaande jaren. Er zijn nu naar verhouding wel meer mensen die pas sinds 3 maanden of korter in Den Haag verblijven. Twee derde van deze groep nieuwkomers (65%) verbleef voorafgaand aan hun komst in Den Haag in het buitenland.

Figuur 5. Verblijf in Den Haag. Winterkoudeonderzoek 2010/2011 & 2011/2012 & 2014/2015, Den Haag.

Ruim driekwart (77%) van de deelnemers heeft in het afgelopen jaar contact gehad met het Centraal Coördinatiepunt (CCP) van de GGD Den Haag (N=72, N_{tot}=95). Dit is veel meer dan in de winters van 2011/2012 (61%) en 2010/2011 (51%).

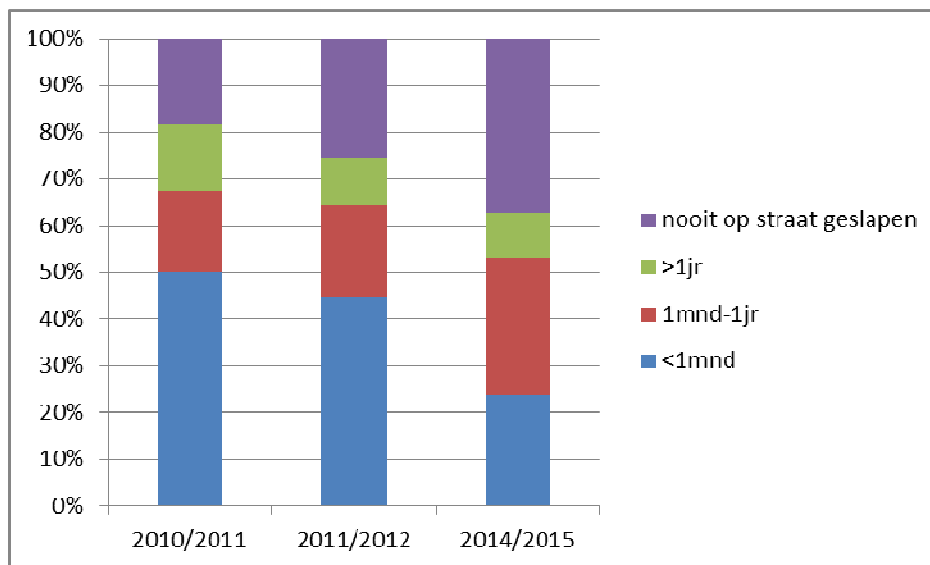
66% van de deelnemers geeft aan op dit moment een zorgpas te hebben van het CCP (Tabel 2).

Tabel 2. Antwoord op de vraag “Heeft u een zorgpas van het CCP?”

Heeft u een zorgpas van het CCP?	Aantal	%
Ja	61	66
Ja, maar zorgpas is verlopen/beëindigd	6	6
Nee	26	28
Onbekend	2	

Slapen op straat

Meer mensen dan voorgaande jaren hebben aangegeven nog nooit op straat te hebben geslapen. 63% van de deelnemers (N=58, N_{tot}=92) heeft aangegeven wel eens een nacht doorgebracht te hebben op straat (slapen of 's nachts rondlopen/verblijven in bijvoorbeeld portiek, onder brug, of geïmproviseerde schuilplaats; Figuur 6). Dit is minder dan voorgaande jaren, in 2010/2011 was dit nog 82%. Ook in de maand voorafgaand aan de enquête is door veel minder mensen op straat geslapen dan voorgaande jaren.

Figuur 6. Wanneer voor het laatst op straat geslapen. Winterkoudeonderzoek, Den Haag.

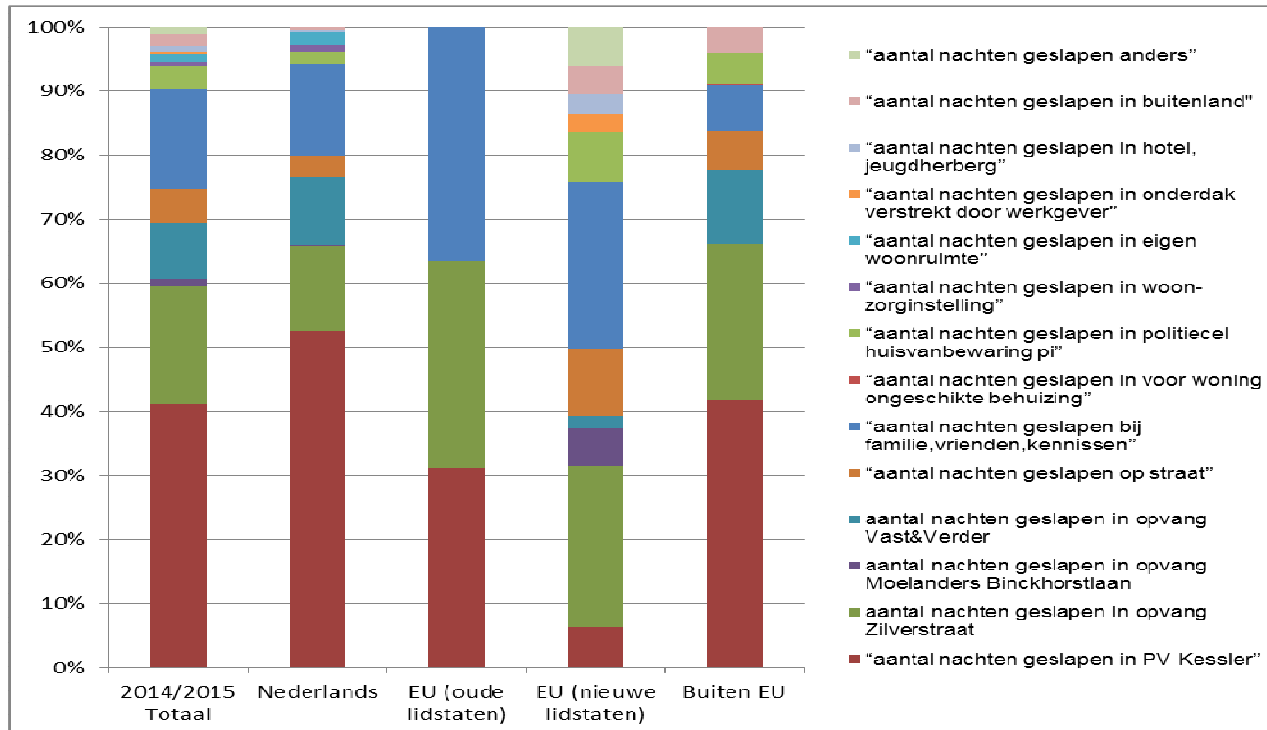
Verblijfplaats als de winterregeling niet van kracht is

De deelnemers hebben in het algemeen een wisselende verblijfplaats. In tabel 3 staat de verdeling van de plekken waar de mensen verbleven in de 30 nachten voordat de winterregeling van start ging (N_{tot}=92). De deelnemers van dit jaar hebben in de 30 nachten voorafgaand aan de enquête (d.w.z. 23 dec 2014 tot 22 januari 2015) minder nachten op straat doorgebracht en meer nachten doorgebracht in de nachtopvang dan de deelnemers van voorgaande jaren. Er is gemiddeld 2 nachten op straat geslapen (in januari 2012 gemiddeld 5 nachten) en 21 nachten in de nachtopvang/passantenvverblijf (in jan 2012 gemiddeld 14 nachten). Hiernaast wordt een redelijk groot aantal nachten doorgebracht bij familie, vrienden, of kennissen (gemiddeld 5 nachten, in 2012 ook 5 nachten).

Tabel 2. **Waar heeft u de afgelopen 30 nachten geslapen en hoeveel nachten?**

Plek	Gemiddeld aantal nachten
Nachtopvang/Passantenverblijf	20,8
PV Kessler	12,3
Opvang Zilverstraat	5,5
Opvang Moelanders Binckhorstlaan	0,3
Opvang Vast&Verder	2,6
Op straat	1,6
Bij familie,vrienden,kennissen	4,7
In voor woning ongeschikte behuizing	0,0
In politiecel / huis_van bewaring / pi	1,1
In woon-zorginstelling	0,2
In eigen woonruimte	0,4
In onderdak verstrekt door werkgever	0,2
In hotel, jeugdherberg	0,2
In buitenland	0,6
Anders	0,3

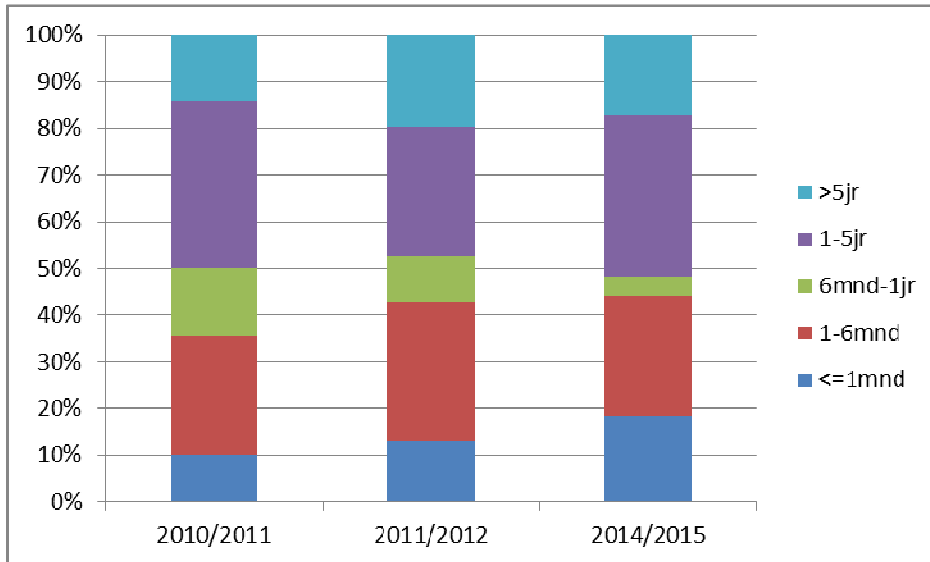
Mensen uit de nieuwe lidstaten van de EU (MOE-landers) slapen minder nachten in de nachtopvang en wisselen hun verblijfplaats veel: Ze slapen relatief vaak bij familie, vrienden of kennissen, op straat, in detentie, in onderdak verstrekt door werkgever, in een hotel, of in het buitenland (figuur 7)

Figuur7. Slaaplocaties in de 30 dagen voorafgaand aan de enquête, totale groep en selectie naar nationaliteit. Winterkoudeonderzoek 2014/2015, Den Haag.

Duur dakloosheid

Ongeveer de helft van de deelnemers (48%) is in het afgelopen jaar voor het eerst dakloos geworden ('recent dakloos': N=45, N_{tot}=93). De verdeling van recent - niet recent daklozen is vergelijkbaar met die van voorgaande jaren (circa 50:50; Figuur 8)

Figuur 8. Wanneer voor het eerst dakloos geraakt. Winterkoudeonderzoek 2010/2011 & 2011/2012, Den Haag.

Er zijn relatief meer mensen die zeer recent dakloos (tot 1 maand geleden) zijn geraakt dan voorgaande jaren. Dit betreft 8 Nederlanders, 7 mensen afkomstig uit één van de MOE-landen, en 2 van buiten de EU.

Aanleiding dakloosheid

Er zijn vaak meerdere redenen waarom iemand dakloos wordt. Als de achterliggende problematiek (zoals schulden, geen werk, verslaving, et cetera) buiten beschouwing wordt gelaten, en er specifiek wordt gevraagd waarom een woonruimte is geëindigd, blijven er een paar mogelijkheden over: (dreigende) huisuitzetting, huis verlaten na conflict met (of op verzoek van) partner/familie/vrienden/kennissen, ontslag of vertrek uit een woonvoorziening of instelling, of geen huisvesting na (terug)komst naar Nederland.

Naast huisuitzetting is een conflict met medebewoner(s) een belangrijke reden voor dakloosheid (Tabel 3).

Tabel 3. Aanleiding dakloosheid. Winterkoudeonderzoek, Den Haag.

Aanleiding	2011/2012		2014/2015	
	N	%	N	%
<i>(dreigende) Huisuitzetting</i>	41	35%	37	43%
Woningbouwcorporatie	12		16	
Particulier verhuurder (of huisbaas)	11		11	
Zelf weggegaan als uitzetting dreigt	8		5	
Afloop van periode (onder) huurcontract	4		2	
Gedwongen verkoop koophuis	2		-	
Afloop na huisvesting door werkgever	4		1	
Ontruiming kraakpand	-		1	
<i>Geen huisvesting na verblijf in een instelling</i>	9	8%	9	11%
Na detentie	-		2	
Instelling Maatschappelijke Opvang	3		3	
GGZ, verslavingszorg of verpleeghuis	1		1	
Asielzoekerscentrum	1		1	
Anders	4		2	
<i>Huis verlaten na conflict met/ op verzoek van:</i>	42	36%	21	24%
Medebewoners, partner	37		17	
Ouders(s)/verzorger(s)	4		4	
<i>Geen huisvesting na (terug)komst naar NL</i>	18	15%	12	14%
Anders	8	7%	7	8%
TOTAAL	118		86	

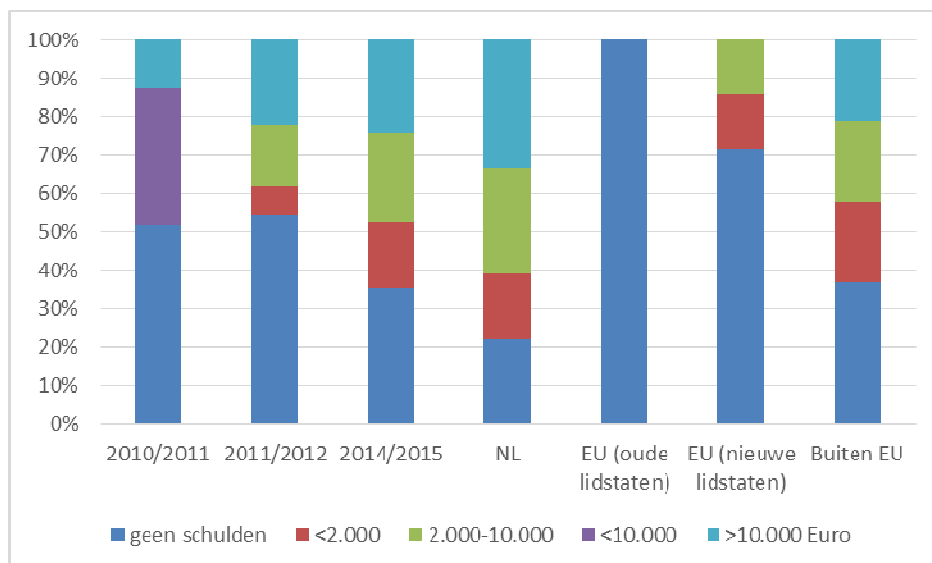
Aanvullende problematiek

Inkomen en schulden.

35% van de deelnemers geeft aan op dit moment geen inkomen te hebben. 56% ontvangt een uitkering (daklozenuitkering/bijstand/WW/WAO/AOW/Wajong), 6% heeft aangegeven betaald werk te hebben (wit of zwart), 2% heeft de straatkrant of klusjes als inkomstenbron en 1 persoon geeft aan te bedelen.

Op de vraag 'heeft u schulden?', heeft 64% aangegeven schulden te hebben (N=58, N_{tot}=90). Dit percentage is een stuk hoger dan voorgaande jaren (2011/2012: 46% ; 2010/2011: 49%; Figuur 8). Een kwart van de deelnemers heeft een schuld van meer dan 10.000 Euro.

Daklozen met de Nederlandse nationaliteit hebben het vaakst aangegeven schulden te hebben: 78% van de Nederlanders heeft schulden. Zij hebben ook de hoogste schulden: 33% van de Nederlanders heeft een schuld van 10.000 Euro of meer. Deelnemers met een afkomst uit de overige EU landen hebben veelal aangegeven geen schulden te hebben.

Figuur 8. Schulden naar nationaliteit. Winterkoudeonderzoek, Den Haag.

Detentie.

Bijna de helft (46%) van de deelnemers geeft aan in het afgelopen jaar tenminste één nacht in detentie (politiecel, huis van bewaring, en/of penitentiaire inrichting) te hebben gezeten (N=43, N_{tot}=93). Vorig jaar lag het aandeel dat tenminste 1 nacht in detentie had doorgebracht op 33% in 2011/2012 en op 50% in 2010/2011.

Veiligheid

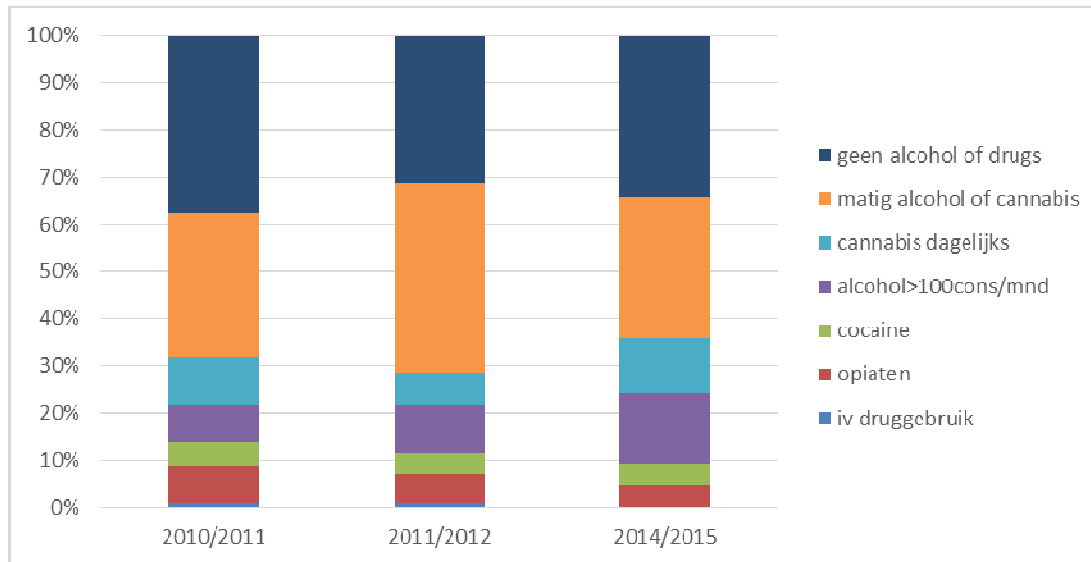
Voor het eerst is dit jaar gevraagd naar of er in de laatste 12 maanden iets van ze is gestolen en of ze slachtoffer zijn geworden van geweld. 39% zegt dat er iets van hen is gestolen in het afgelopen jaar. 10 van deze 36 mensen hebben dit gemeld bij de politie. 19% geeft aan dat iemand in de afgelopen 12 maanden hem of haar heeft aangevallen of mishandeld of daarmee gedreigd. 7 van deze 18 mensen hebben dit gemeld bij de politie.

Middelengebruik.

65% van de deelnemers (N=57, N_{tot}=87) geeft aan wel eens alcohol of drugs te gebruiken. Dit is vergelijkbaar met voorgaande jaren (2011/2012: 69% ; 2010/2011: 62%).

Er wordt veel cannabis gebruikt, meer dan eerdere jaren. 35% van de deelnemers gebruikt cannabis, 21% van de deelnemers gebruikt cannabis dagelijks. In 2011/2012 was dit nog respectievelijk 29% en 7%. 16% van de deelnemers drinkt overmatig alcohol (meer dan 100 consumpties in de afgelopen maand), 10% geeft aan cocaïne te gebruiken, 5% geeft aan heroïne te gebruiken en 2 mensen gebruiken methadon. Intraveneus druggebruik is niet aangegeven.

Het alcohol en drugsgebruik gaat vaak samen. Kijken we hiërarchisch, en tellen we alleen het zwaarste middel, dan is de verdeling als volgt:

Figuur 9. Alcohol en drugsgebruik in de laatste maand. Hiërarchische indeling (alleen zwaarste middel is geteld). Winterkoudeonderzoek, Den Haag.

Zorggebruik.

31% van de deelnemers heeft aangegeven in het afgelopen jaar zorg te hebben ontvangen van de huisarts, 20% van de eerste hulp in een ziekenhuis, 17% van een tandarts, 14% van de straatdokter of arts in de nachtopvang, 23% van een arts in cel of detentie, 27% van een GGZ-instelling, en 17% heeft aangegeven in het afgelopen jaar zorg te hebben ontvangen van verslavingszorg.

Gezondheid.

Ruim een derde van de respondenten (35%) geeft aan zich op het moment van de enquête ziek te voelen ($N=32$, $N_{\text{tot}}=92$). Dit is vergelijkbaar met vorige keer (toen 31%). Ruim de helft zegt op het moment van de enquête last te hebben van pijn (57%; $N=52$, $N_{\text{tot}}=92$).

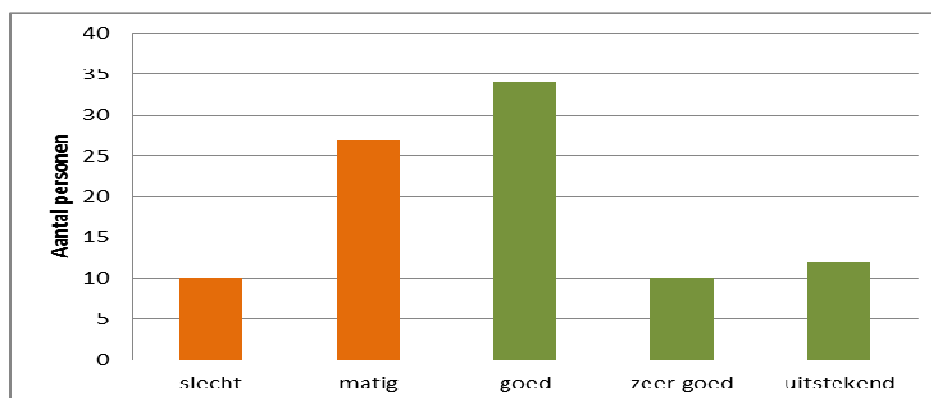
Respondenten hebben vooral aangegeven last te hebben van hun rug, of benen/knie/enkel/voeten (tabel 4).

Tabel 4. Antwoorden op de vraag “Heeft u nu last van pijn?”, Winterkoudeonderzoek, Den Haag.

Heeft u nu last van pijn?		Aantal mensen	%
Nee		40	43%
Ja		52	57%
Waar?	rug	9	
	benen/knie/enkel/voeten	8	
	spieren en gewrichten	7	
	hoofd	6	
	buik	5	
	schouder/arm/hand	3	
	borst/luchtwegen	3	
	hart	2	
	“alles”	2	
	schurft	1	
	verstandskies	1	
	oog	1	
	onbekend / onduidelijk	4	

29% van de respondenten geeft aan medicijnen te krijgen die door een arts zijn voorgeschreven (N=26, N_{tot}=90), ook dit is vergelijkbaar met vorige keer (toen 32%). De meest voorkomende klachten en/of ziektes waarvoor medicijnen worden verkregen, zijn: psychische problemen en slaapproblemen.

Op de vraag hoe de deelnemers over het algemeen hun gezondheid noemen, antwoordden de meesten ‘goed’ (Figuur 10). In totaal beoordeelt 60% hun gezondheid als ‘goed’ tot ‘uitstekend’. 40% beoordeelt de eigen gezondheid als ‘matig’ of ‘slecht’.

Figuur 10. Aantal deelnemers naar bevonden gezondheid (N=93). Winterkoudeonderzoek, Den Haag.

3. Personen die wel versus niet een zorgpas van het CCP hebben

Personen die geen CCP-pas hebben maken normaal gesproken geen gebruik van de reguliere nachtopvang. Inzicht in deze groep geeft een beeld van de mensen die buiten de winterregeling kennelijk op andere plekken verblijft. Tijdens de winterregeling krijgen we deze groep in beeld.

26 deelnemers geven aan *geen* zorgpas te hebben van het CCP (Tabel 5).

Tabel 5. Antwoord op de vraag “Heeft u een zorgpas van het CCP?”

Heeft u een zorgpas van het CCP?	Aantal	%
Ja	61	66
Ja, maar zorgpas is verlopen/beëindigd	6	6
Nee	26	28
Onbekend	2	

De leeftijd- en geslachtsverdeling verschilt niet veel van degenen met een pas. Er zijn alleen geen jongeren (19 t/m 22 jaar) zonder pas.

De verdeling in nationaliteit verschilt wel. De mensen die geen CCP-pas hebben betreffen 11 afkomstig uit Polen, 2 afkomstig uit Bulgarije, 7 afkomstig van buiten de EU, 2 afkomstig uit Spanje/Portugal en 4 uit Nederland.

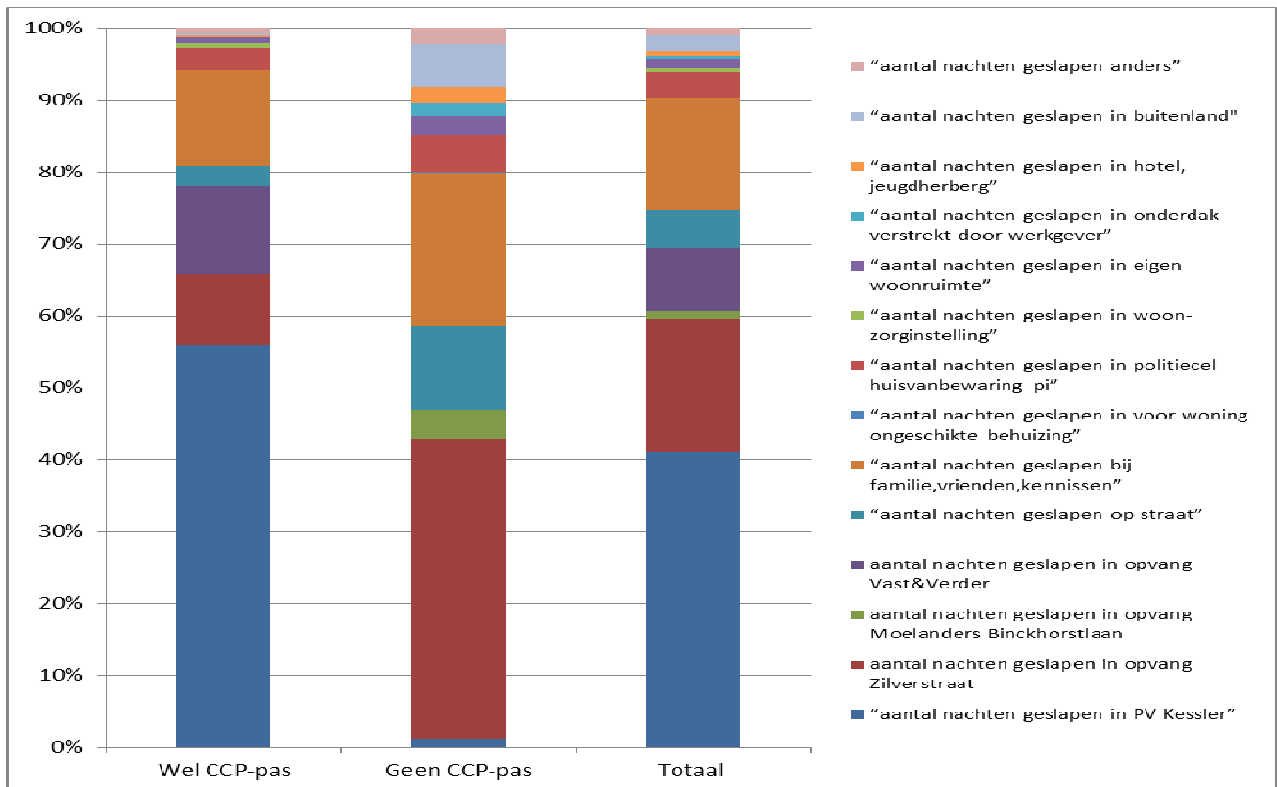
Meer mensen, die hebben aangegeven geen zorgpas te hebben, verblijven pas sinds kort in Den Haag (31% minder dan 3 maanden in Den Haag, vs. 13% minder dan 3 maanden in Den Haag in de groep die wel een pas heeft). Ook zijn er meer zeer recent dakloos (minder dan 1 maand voor het eerst dakloos geraakt: 35% vs. 12%).

Opvallend is dat relatief weinig mensen zonder pas hebben aangegeven schulden te hebben (33%). Voor de mensen met een pas ligt dit percentage met schulden op 76%.

Aan deelnemers die aangaven buiten de winterregeling *niet* in de nachtopvang te slapen, is gevraagd naar de reden hiervan. Er konden meerdere redenen worden aangegeven. In de volgende opsomming is, in aflopende volgorde van voorkomen, weergegeven wat volgens de mensen zonder CCP-pas de reden is waarom ze normaal gesproken niet in de nachtopvang slapen:

- Niet nodig/kan ergens anders slapen (10 keer genoemd)
- Geen toegang (8 keer genoemd)
 - i.v.m. geen regiobinding / geen verblijfsvergunning
- Pas een paar dagen dakloos (3 keer genoemd)
- Wil niet (1 keer genoemd)
 - i.v.m. “zijn geen mensen maar beesten”
- Te duur (1 keer genoemd)
- Wist niet dat het er was (1 keer genoemd)

De verblijfplaatsen variëren sterk van de groep die geen CCP-pas heeft (en dus normaal gesproken geen gebruik kan maken van de reguliere nachtopvang). In de 30 dagen voor de enquête hebben zij veel gebruik gemaakt van de “bed, bad, brood” voorziening aan de Zilverstraat (Figuur 11). Gemiddeld hebben ze daar 13 nachten geslapen. Mensen zonder pas slapen verder vooral bij familie, vrienden, of kennissen (gemiddeld 6 nachten), en op straat (gemiddeld 4 nachten in de afgelopen maand)

Figuur 11. Slaaplocaties in de 30 dagen voorafgaand aan de winterregeling, totale groep en selectie naar mensen met en zonder CCP-pas. Winterkoudeonderzoek 2014/2015, Den Haag.

BIJLAGE I. Vragenlijst Winterkoude onderzoek 2014/2015

Introductie van het onderzoek:

Ik ben Namens de GGD Haaglanden wil ik u enkele vragen stellen. De GGD wil graag weten wie er gebruik maken van de opvang tijdens de winterregeling. Uw antwoorden helpen daarbij. De gegevens zullen alleen voor dit onderzoek worden gebruikt. Het interview duurt ongeveer 15 minuten. Hiervoor krijgt u 5 euro.

Locatie: _____ Datum: 22/1/2015 Naam Interviewer: _____

Achternaam respondent: _____ M V

Geboortedatum: ____/____/19____ Geboorteland: _____

Nationaliteit _____ (indien meerdere, vul de meest rechthebbende in)

Indien nationaliteit buiten EU²: Heeft u een verblijfsvergunning? Ja Nee

1a Sinds wanneer verblijft u nu in Den Haag?

(al dan niet met woonruimte)

___ dagen / ___ weken / ___ maanden / ___ jaar (evt. jaartal ____)

vanaf geboorte → door naar 2a

1b Waar verbleef u vóór die tijd?

(indien Nederland: welke stad? / indien buitenland: welk land?)

2a Hoe lang geleden heeft u voor het laatst op straat geslapen?

(bv. in portiek, onder brug of geïmproviseerde schuilplaats)

(’s nachts rondlopen / verblijven op straat telt hier ook)

___ dagen / ___ weken / ___ maanden / ___ jaar geleden nooit (evt. jaartal ____)

² EU-landen: België, Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, Verenigd Koninkrijk, Zweden.

2b Waar heeft u de afgelopen 30 dagen geslapen en hoeveel dagen?

(eerst de vormen van overnachting navragen, vervolgens samen aantal dagen inschatten, gaat enkel om verblijf in Nederland; verblijf in buitenland apart noteren)

LET OP: HET TOTAAL AANTAL DAGEN MOET 30 ZIJN!!

	Ja	Aantal dagen
1. REGULIERE Nachtopvang / Passantenverblijf (Kessler / Nachtopvang Leger des Heils /Vast&Verder) nl: _____		
1a. Opvang ZILVERSTRAAT Vanuit Sacramentskerk / Bed Bad Brood ?		
1b Opvang Oost Europeanen Binckhorstlaan		
2.Op straat / buiten (portiek,open bootje, brug, geïmproviseerde schuilplaats) nl: _____		
3.Bij familie, relatie (partner), vrienden of kennissen (tijdelijk bij hem/haar in huis) nl: _____		
4.In een voor wonen ongeschikte behuizing (overdekt bootje, kelderbox, tuinhuisje, sloop- of kraakpand zonder verwarming, trein, auto, etc.) nl: _____		
5.Politie/ Huis van Bewaring / penitentiaire inrichting / gevangenis nl: _____		
6.Woonvoorziening / zorginstelling (bijvoorbeeld doorstroomvoorziening, verblijfsvoorziening, GGZ-instelling (Parnassia), asielzoekerscentrum e.d.) nl _____		
7.Eigen woonruimte (zelfstandige huisvesting, huur of koop) nl: _____		
8.Onderdak verstrekt door werkgever nl _____		
9.Hotel / jeugdherberg nl: _____		
10.In buitenland nl: _____		
11.Anders nl: _____		
Totaal aantal nachten (moet 30 zijn)		30

3a Hoe lang is het geleden dat u voor het eerst dakloos bent geraakt (dwz: geen woonruimte/woonverblijf meer had)?

*(Soms wordt hier gezegd "ik heb nooit een thuis gehad" (bijv. bij verblijf jeugdinternaat), maar dit wordt niet onder dakloos verstaan. Iemand is feitelijk dakloos als hij/zij niet over een eigen woonruimte beschikt en gebruik maakt van de nachtopvang, op straat slaapt of telkens wisselende slaappleatsen heeft)
(Ook start dakloosheid in buitenland telt mee)*

___ dagen / ___ weken / ___ maanden / ___jaar geleden (evt. jaartal _____)

3b Waar verbleef u voor het laatste een aaneengesloten periode van een maand of langer?

(Het verblijf wisselt vaak bij daklozen. Het gaat hier om de laatste periode dat respondent tenminste een maand eenzelfde woonverblijf had)

- A in een eigen koop- of huurhuis
- B bij partner, familie, vrienden, of kennissen
- C in een huis verstrekt door werkgever
- D in een kraakpand
- E in een woonvoorziening, zorginstelling of asielzoekerscentrum

in de reguliere nachtopvang

→ doorvragen: waar verbleef u daarvòòr tenminste 1 maand?

Tot je komt bij mogelijkheid: A , B , C , D of E (ZIE BOVEN)

in de opvang aan de Zilverstraat

→ doorvragen: waar verbleef u daarvòòr tenminste 1 maand?

Tot je komt bij mogelijkheid: A , B , C , D of E (ZIE BOVEN)

in de opvang Oost-Europeanen Binckhorstlaan

→ doorvragen: waar verbleef u daarvòòr tenminste 1 maand?

Tot je komt bij mogelijkheid: A , B , C , D of E (ZIE BOVEN)

in detentie

→ doorvragen: waar verbleef u daarvòòr tenminste 1 maand?

Tot je komt bij mogelijkheid A , B , C , D of E (ZIE BOVEN)

H anders, nl _____

3c In welke stad was dat?

(verwijs naar de woonruimte onder 3b, optie A t/m E, H)

(indien buitenland: welk land? → antwoord op vraag 3e = optie 4: komst buitenland)

3d Sinds hoe lang verblijft u niet meer in die woonruimte?

(verwijs naar de woonruimte onder 3b, optie A t/m E, H)

(dus: sinds wanneer bent u nu dakloos? Bij één periode van dakloosheid is het antwoord gelijk aan vraag 3a, anders korter)

zelfde als 3a

___ dagen / ___ weken / ___ maanden / ___ jaar (evt. jaartal _____)

3e Wat is de reden dat deze woonruimte is geëindigd?

(verwijs naar de woonruimte onder 3b, optie a t/m e, h)

(dus: wat is de reden dat respondent nu dakloos is?)

indien deze woonruimte in het buitenland was, vul antwoord 4 in!

Interviewer let op:

- Het gaat hier niet om de achterliggende problematiek zoals schulden, geen geld, geen werk, verslaving, gokken en dergelijke!
- Het antwoord moet passen bij het antwoord op vraag 3b
- Ga zo nodig terug naar vraag 3b als blijkt dat het antwoord op 3e niet past bij 3b
- Antwoord 4 '(terug)komst naar Nederland' altijd kiezen als de laatste vaste verblijfplaats in het buitenland was. (Als iemand bijv. een huurhuis in buitenland had en daar is uitgezet en dat was in het buitenland, dan dus kiezen voor antwoord 4 en niet voor antwoord 1)

1. (dreigende) Huisuitzetting

(Ook invullen indien een persoon inwoonde bij vriend, kennis, partner of familie en na uithuiszetting van deze persoon zijn woonruimte is kwijtgeraakt)

(Ook invullen als iemand zelf is weggegaan om huisuitzetting te voorkomen)

- a Huisuitzetting door woningbouwcorporatie (vanwege huurschuld, overlast, onrechtmatig gebruik)
- b Huisuitzetting door particulier verhuurder (of huisbaas) (vanwege huurschuld, overlast, onrechtmatig gebruik)
- c Huisuitzetting dreigt => zelf huis verlaten / weggegaan
- d Afloop van periode (onder)huurcontract
- e Gedwongen verkoop bij niet aflossen hypotheek
- f Afloop van huisvesting door werkgever
- g Ontruiming kraakpand

2. Huis verlaten na conflict met (of op verzoek van):

- a partner
- b ouder(s)/verzorger(s)
- c overige familie/kennissen/vrienden

3. Ontslag of vertrek uit een woonvoorziening of instelling

- a instelling Maatschappelijke Opvang
- b GGZ, verslavingszorg of verpleeghuis (klinisch)
- c Asielzoekerscentrum
- d anders _____

4. Geen huisvesting na:

- a (terug)komst naar Nederland
→ was u in het buitenland ook dakloos? ja nee

5. Anders namelijk

4a Heeft u de afgelopen 12 maanden (1 of meerdere nachten) in detentie gezeten?
(meerdere antwoorden mogelijk)

- Nee
- Ja, in politiecel
- Ja, in huis van bewaring
- Ja, in penitentiaire inrichting / gevangenis

4b Is er de laatste 12 maanden iets gestolen van u? (portemonnee, fiets etc.)

- Ja
- Nee, naar 4d

4c Is het voorval gemeld bij de politie?

- Ja
- Nee

4d Heeft iemand u in de afgelopen 12 maanden wel eens aangevallen of mishandeld of daarmee bedreigd? Denk bijv. aan slaan of schoppen, of het gebruik van een pistool, een mes, een stuk hout, een schaar of iets anders tegen u.

- Ja
- Nee, naar 5a

4e Is het voorval gemeld bij de politie?

- Ja
- Nee

5a Wat voor soort inkomen heeft u op dit moment:
(meerdere antwoorden mogelijk)

- Geen, ook geen uitkering in aanvraag
- Nu geen uitkering, maar uitkering in aanvraag
- Betaald werk (wit en zwart werk waarbij activiteiten verricht worden die niet strafbaar zijn)
- Bijstand / daklozenuitkering
- WW / WAO (of andersoortige werkloosheids- / arbeidsongeschiktheidsuitkering)
- Straatkrant, klusjes etc.
- anders namelijk _____

Indien een bijstand/daklozen/WW/WAO uitkering (in aanvraag):

Ontvangt u deze in de Gemeente Den Haag? Ja Nee

5b Heeft u schulden? (*studieschuld niet meerekenen*)

Nee → naar vraag 6a

Ja, < 2.000 Euro → naar vraag 6a

Ja, 2.000 - <10.000 Euro

Ja, 10.000 Euro of meer

5c Heeft u meer dan 2.000 Euro schuld bij het CJIB (Centraal Justitieel Incasso Bureau), belastingdienst of UWV/sociale dienst?

Ja

Nee

weet niet

6a Hoeveel dagen van de afgelopen 30 dagen³ heeft u

- alcohol gedronken? _____ dagen ('0 dagen' → door naar vraag 7)

Elke dag (=30)

6b Op dagen dat u alcohol drinkt, hoeveel eenheden drinkt u dan gemiddeld?

(Eenheid = glas dat voor die drank gebruikelijk is, reken voor een halve liter bier 2,5 eenheid)

_____ eenheden

7 Hoeveel dagen van de afgelopen 30 dagen² heeft u

a. **Cannabis** gebruikt? _____ dagen

b. **Cocaïne** gebruikt? _____ dagen

c. **Heroïne** gebruikt? _____ dagen

d. **Methadon** (*behandeling en/of straat*) gebruikt? _____ dagen

7e Heeft u ooit drugs gespoten?

nee

ja, vroeger

ja, de laatste 30 dagen nog

8a Hoe zou u over het algemeen uw gezondheid noemen?

uitstekend

zeer goed

goed

matig

slecht

³ Interviewer kan ook vragen hoeveel dagen de respondent de laatste maand gemiddeld per week gebruikt. 1 dag = 4; 2 dagen = 9; 3 dagen = 13; 4 dagen = 18; 5 dagen = 22; 6 dagen = 26

- 8b Voelt u zich nu ziek? ja nee
- 8c Heeft u nu last van pijn? ja, waar? _____ nee
- 8d Voor vrouwen: bent u zwanger? ja nee
- 8e Bent u ooit gecontroleerd op tuberculose (TBC)?
ja, wanneer voor het laatst? _____ nee

9 Heeft u in de afgelopen 12 maanden contact gehad met:

- CCP (Centraal Coördinatiepunt MO/OGGZ: centrale toegang maatschappelijke opvang/openbare geestelijke gezondheidszorg aan de laan van Meerdervoort) ja bij Loket ja, elders
nee nee dat wil ik niet
- Stichting IDHEM (Integratie in Den Haag van Europese Migranten / Stichting Den Haag en Midden Europa) ja
nee nee dat wil ik niet
- Barka (Voor Midden en Oost Europeanen) ja
nee nee dat wil ik niet

- 9a Heeft u een zorgpas van het CCP? (een pas voor toegang tot de reguliere nachtopvang)
 Ja Nee Ja maar zorgpas is verlopen/beëindigd

9b Heeft u in de afgelopen 12 maanden zorg ontvangen van:

- De Haagse Straatdokter / arts in nachtopvang ja nee
- Huisarts ja nee
- Eerste hulp ziekenhuis ja nee
- Tandarts ja nee
- Arts in politiecel of detentie ja nee
- Geestelijke gezondheidszorg ja nee
(bijv. Parnassia, GGZ Haagstreek)
- Verslavingszorg (Brijder) ja nee
- Andere hulpverlener nl. _____ ja nee

9c Krijgt u medicijnen die door een arts zijn voorgeschreven?

Nee Ja : welke medicijnen? _____
waarvoor? _____

9d Bent u verzekerd tegen ziektekosten?

(voor EU onderdanen geldt ook de verzekering in thuisland)

Nee, omdat _____
Ja : waar? Nederland / Thuisland.

10 Slaapt u buiten de winterregeling ook in de nachtopvang? (Reguliere nachtopvang: Passantenverblijf Kessler / Nachtopvang Leger des Heils)

Ja

nee → **Waarom niet?** Svp doorvragen! Meerdere antwoorden mogelijk.

- a Geen toegang ivm geen regiobinding (komt niet uit regio Den Haag)
- b Geen toegang ivm schorsing
- c Geen toegang ivm verslaving
- d Geen toegang ivm _____
- e Wil niet ivm drukte / te veel mensen
- f Wil niet ivm ruzie met anderen
- g Wil niet ivm openingstijden / tijd er in of er uit te vroeg
- h Wil niet ivm _____
- i Het is niet nodig / kan ergens anders slapen
- j Geen plek, reguliere opvang is vol
- k Het is te duur (kost 2 euro per nacht)
- l Wist niet dat het er was
- m Andere reden(en), nl:

11 Deze voorziening (de voorziening waar enquête wordt gehouden)

11a Wat vindt u goed aan deze voorziening?

11b Wat zou u willen veranderen aan deze voorziening?

BIJLAGE II. Afkortingen en Begrippen

CCP	Centraal Coördinatiepunt van de GGD Haaglanden (organiseert opvang en zorg aan sociaal kwetsbare mensen in de regio Den Haag).
MOE-landers	Midden- en Oost-Europeanen: Mensen met een nationaliteit uit één van de Nieuwe EU-landen.
Nieuwe EU-landen	Landen lid van de Europese Unie sinds 2004: Bulgarije, Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Tsjechië.
NO	Nachtopvang.
Oude EU-landen	Landen lid van de Europese Unie voor 2004: (BUITEN NEDERLAND) België, Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Verenigd Koninkrijk, Zweden.
PV	Passantenverblijf.